

КРАЩІ ПРАКТИКИ НУШ НА ПОЛТАВЩИНІ

Департамент освіти і науки
Полтавської обласної державної адміністрації
Полтавський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського

КРАЩІ ПРАКТИКИ НУШ НА ПОЛТАВЩИНІ

(Збірник матеріалів)

Полтава — 2021

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

Устименко Т. А.	4
----------------------	---

ЩО НОВОГО У НОВІЙ ШКОЛІ?

Крилевець М.П.	6
---------------------	---

ПІЛОТНІ ШКОЛИ..... 18

НУШ — це школа майбутнього!.....	19
----------------------------------	----

Школа, до якої хочеться ходити	23
--------------------------------------	----

Педагогіка партнерства як частина нового освітнього середовища.....	31
---	----

НУШ формує вільну особистість.....	41
------------------------------------	----

ВСТУПНЕ СЛОВО

Реформа освіти або НУШ, як ми звикли її називати - одна з найамбітніших в історії незалежної України. Вона стала результатом розуміння, що освіта 21-го століття вже не може опиратися на лінійну репродуктивну модель передачі знань. Світ інформаційний, технології швидко і радикально змінюються, тому як би не хотілося залиши школу на острівці стабільності, це навряд можливо. Нова українська школа — про принципово інший погляд на освіту: її мету, організацію, взаємодію учасників.

1 вересня 2018 року в Україні і на Полтавщині Нова українська школа офіційно стартувала. Першокласників чекали оновлені класи, хоча, напевно, вже не хотілося б називати новий простір, що був створений для них, звичним словом “клас”. Вчителі, які взялися пілотувати НУШ, теж мали бути новими — з світоглядом фасилітатора, наставника, ментора, з широким арсеналом інтерактивних методик, розумінням індивідуальної траєкторії розвитку учня та готовністю відмовитися від традиційного оцінювання “правильно-неправильно”.

Нова українська школа опирається на те, що всі учасники освітнього процесу включені в спільну мету, а саме: дитина, якій хочеться навчатись тут і тепер, яка знає як надалі реалізуватися завдяки освітнім навичкам, як стати не лише корисним членом суспільства, а й успішною та щасливою людиною. А значить, і батькам потрібно співпрацювати з учителями, школі треба налаштовувати складний діалог, приймати, розмежовувати зони впливу, наполегливо формувати у партнерстві з батьками спільну відповідальність за якість освіти.

Тому НУШ не “косметична”, а скоріше “космічна” проривна реформа — смілива, затратна, ризикована. Її реалізація стосується мільйонів громадян, вона породжує нові виклики як для освітян так і для всього українського суспільства, а успіх залежить від багатьох факторів.

А головне, зараз, у 2021 році, ефект “новизни”, інноваційності в освіті вже має набувати ознак сталого тренду! Час аналізувати перші підсумки реформи, адже НУШ поширюється базову середню освіту, під НУШ реформується дошкільця, прописуються професійні стандарти педагогічних працівників, програми підготовки та підвищення кваліфікації вчителів. Зміни набули незворотності, але точний їх характер потребує ретельного вивчення.

Саме тому у матеріалах “Кращі практики НУШ на Полтавщині” ми зібрали напрацювання освітян, що пілотували реформу в початковій школі. Це далеко не повний огляд досвіду Полтавської області у впровадженні НУШ, але спроба почати таку важливу роботу.

**Тетяна Устименко, кандидат психологічних наук,
професор кафедри менеджменту освіти
Полтавського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського**

ЩО НОВОГО У НОВІЙ ШКОЛІ?

*Освіта – найпотужніша зброя, аби змінити світ
Нельсон Мандела*

«Нова українська школа» (НУШ) — реформа^[1] шкільництва Міністерства освіти та науки, яка передбачала створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, «у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті»^[2]. 2017—2018 навчального року 100 шкіл тестували новий стандарт, з 2018—2019 року усі перші класи розпочали навчання за новим стандартом^[3].

Мета реформи — створити школу, у якій «буде приємно навчатись», а також яка «виховає інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення».^[4]

Основні тези реформи:

- цікаве та емоційно комфортне навчання;
- практичні навички та компетенції замість абстрактних знань;
- атмосфера довіри, взаємопідтримки та взаємоповаги у школі;
- партнерство між учителями, дітьми та батьками, які є рівноправними учасниками освітнього процесу;
- спонукальний, а не каральний характер оцінювання;
- використання сучасних технологій у навчанні;
- зручне, цікаве навчальне середовище;
- прозоре фінансування шкіл.

Головне завдання для учнів українських шкіл — опанувати за 12 років навчання не просто окремі предмети, але так звані «компетентності», а саме:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (якщо відрізняється від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- вміння навчатися впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність.

Кожна з таких компетентностей — це комбінація знань, умінь, навичок, способу мислення, а також поглядів і цінностей. При цьому в рамках одного шкільного предмету учні - залежно від форми подачі того чи іншого матеріалу — можуть опановувати одразу кілька компетентностей.

«Формується ядро знань, на яке будуть накладатись уміння цими знаннями користуватися, цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи в професійному та приватному житті», — йдеться в офіційній концепції нової української школи.

Зокрема, НУШ має сформувати в учнів **такі вміння**:

- читати з розумінням
- висловлювати власну думку усно і письмово
- мислити критично та системно
- логічно обґрунтовувати свою позицію,
- бути творчими та ініціативними

- конструктивно керувати емоціями
- оцінювати ризики
- приймати рішення
- розв'язувати проблеми
- співпрацювати з іншими людьми.

Хочеться сказати декілька слів про сам НОВИЙ Державний стандарт початкової освіти. Він ґрунтується на таких принципах: презумпція талановитості дитини; цінність дитинства; радість пізнання; розвиток особистості; здоров'я та безпека. У навчальних програмах з усіх предметів і курсів передбачено 20% резервного часу, який учитель може використовувати на свій розсуд.

Новий Державний стандарт початкової освіти покликаний змінити сутність української школи. А у вересні 2017 року в 100 попередньо відібраних Міністерством освіти і науки школах розпочалося **його** пілотне впровадження.

В Полтавській області за результатами конкурсного відбору учасниками впровадження пілотного проекту Державного стандарту початкової загальної освіти Нової української школи є:

Спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів №3 імені В.О.Нижниченка з поглибленим вивченням предметів суспільно-гуманітарного циклу Горішньоплавнівської міської ради Полтавської області:

Кременчуцький НВК - ліцей інформаційних технологій №30 імені Н.М.Шевченко;

Решетилівська загальноосвітня школа I ступеня Решетилівської районної ради Полтавської області;

Полтавська загальноосвітня школа I-III ступенів № 37 Полтавської міської ради Полтавської області.

Для пілотних закладів було створено всі умови для реалізації експерименту, зокрема, забезпечено належну підготовку навчально-методичної та матеріально-технічної баз шкіл, проведено ремонти навчальних кабінетів тощо. В рамках проєкту Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім.М.В.Остроградського забезпечується науково-методичний супровід педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у всеукраїнському експерименті.

Що вже змінилося в українських школах?

Навчання через діяльність

Відтепер ключове завдання вчителя — дати змогу учням засвоїти необхідний матеріал за допомогою діяльнісного підходу. Йдеться про найрізноманітніші форми, серед яких можуть бути навчальні ігри, екскурсії, експерименти, групові проєкти, моделювання життєвих ситуацій тощо.

Скасування домашніх завдань для першокласників

Домашніх завдань у першому класі немає. Як зазначають реформатори, у малому віці дітям краще проходити такі навантаження спільно з педагогами та однолітками, а не самотужки.

Нова система оцінювання

У класах НУШ учні не отримують оцінок у балах взагалі. Замість табелів у молодшій школі з'явилося *Свідоцтво досягнень учня* — описова модель оцінювання учнів за 51-м показником. Всі вони заповнюються вчителем і передбачають лише чотири рівні оцінювання: «має значні успіхи», «демонструє помітний прогрес», «досягає результати з допомогою вчителя», «потребує значної уваги і допомоги». У першій частині свідоцтва ви-

кладач оцінює соціальні і робочі компетентності школяра. У другій частині - оцінювання попредметне. Проте навчальні досягнення сформульовано в нестандартний спосіб.

Заборона оголошувати оцінки

Відтепер вчитель не має права оголошувати оцінки на весь клас- він може лише описово оцінити зусилля школяра. А знати конкретний рівень оцінювання чи бали мають право лише самі учні та їхні батьки.

Скасування співбесіди для вступу до школи

Першокласників НУШ зобов'язані зареєструвати до однієї зі шкіл за місцем реєстрації. Школи не мають права влаштовувати співбесіди, конкурси або інші види випробувань для першачків. Це нововведення, що діє з 2018 року, викликало чимало суперечок, адже можливість обрати початкову школу значно звузилася. Однак у МОН сподіваються, що таким чином всім школярам будуть гарантовані рівні права — незалежно від майнового статусу родини.

Новий освітній простір

За кошти державного і міських бюджетів більшість перших класів шкіл в Україні було переобладнано відповідно до потреб НУШ. У школах з'явилися конструктори LEGO для навчальних ігор, сучасні меблі, в найкращих випадках — особисті шафи школярів.

Ваша школа НУШ, якщо:

Навчальний день починається з **РАНКОВОЇ ЗУСТРІЧІ**. Це одна з основних особливостей НУШ. Це ввідна частина в навчальний день. Діти разом з учителем вмощуються на килимку, аби обговорити план на день, пригадати минулий чи поспілкуватись на будь-яку іншу тему. Важливо, що вчитель сідає разом з дітьми, адже його очі мають бути на рівні з дитячими. Такі зустрічі згуртовують дітей та позбавляють страху висловлюватись.

ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТІВ

Інтеграція – це об'єднання різних освітніх галузей в один предмет. У початкових класах НУШ є новий предмет “Я досліджую світ”, який містить у собі такі галузі знань: природнича, мовно-літературна, математична (обидві частково), соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична, інформатична.

Інтеграція потрібна тому, що маленькі діти не розділяють світ окремо, наприклад, на фізику чи хімію. Вони сприймають його в цілості, а отже і розповідати про нього в школі варто саме таким чином. Окрім того, зараз людство зіткнулося з безліччю глобальних проблем, які не вирішити за допомогою окремо взятої галузі знань. З самого малечку дітей навчають бачити міжпредметні зв'язки.

ДІТИ РОБЛЯТЬ БАГАТО ПРАКТИЧНОГО

НУШ – це не про сидіння за партою з рукою на руці. Це рух, навчальні ігри, експерименти та багато творчості. Заморожувати лід, вчитись платити за проїзд у громадському транспорті та робити покупки в супермаркеті, щоб вміти рахувати гроші та бути ощадливими, – так навчаються в НУШ.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

У початковій школі немає оцінок. Тобто учням не ставлять звичні бали за правильно чи неправильно виконане завдання. Натомість, є формувальне оцінювання – коли школярів не порівнюють між собою чи з певним еталоном. Важливо лише те, як змінились результати учня/учениці, порівняно з його/її ж результатами в минулому.

Відсутність бальної оцінки не означає відсутність оцінювання. Учитель відслідковує, чи учням усе вдається і з чим потрібна допомога. Для спонукання вчитель не використовує слово “неправильно”, а каже: “Моло-

дець, та подумаймо, як можемо покращити твою роботу”, “Що б ти тут змінив/-ла?” тощо. Тобто учень має сам спробувати знайти та виправити помилку і відчути себе таким чином переможцем.

ЗУСТРІЧІ З БАТЬКАМИ

Незважаючи на відсутність оцінок, батьки мають розуміти, що відбувається з навчанням їхньої дитини. Для цього вчитель регулярно зустрічається з ними, щоб наголосити на сильних сторонах учня і порадити, як можна покращити те, що не виходить. Ідеально, якщо такі зустрічі відбуваються за участі дитини.

А ще у НУШ є **СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ**. Його видають наприкінці навчального року. У ньому визначають, наскільки дитина опанувала ту чи іншу компетентність або навичку. Причому до уваги беруть не лише академічний бік (чи вміє дитина читати й писати), а й м'які навички (до прикладу, чи не конфліктує, чи вміє співпрацювати в команді і чи проявляє ініціативу під час уроку).

НОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Це про зміну освітнього середовища. Реформа передбачає оновлення матеріально-технічної бази шкіл, починаючи з парт. За наказом МОН, парти і стільці мають бути розраховані на одного, але при цьому бути придатні для того, щоб їх можна було поставити разом для групових занять.

І це не про нові шафи, нові парти, килим, пуфи, адже може скластися враження, що, говорячи про НУШ, мають на увазі лише їх. Хоча вони – не головне.

Зміна освітнього середовища – це ще й про те, що замість звичного класного куточку на стінах висять дитячі доробки, цікаві факти про світ чи й про самих учнів. Саме це мотивує найбільше – гордість від того, що мій малюнок висить на стіні поряд з малюнками моїх однокласників.

Аналізуючи чотири роки роботи в НУШ, ми з упевненістю можемо сказати, що найголовніші зміни стосуються методів навчання: перехід від школи, де дають лише інформацію, до школи, де дитина отримує знання, а також уміння їх застосовувати. Пріоритетом є навчати дітей спілкуватися між собою, створювати безпечне середовище для їхнього розвитку.

Завдяки інтегративному підходу, який за новим освітнім стандартом лежить в основі навчання, зменшилася кількість предметів і це надає змогу краще врахувати характерну особливість молодших школярів – цілісність сприймання і пізнання навколишньої дійсності. А головне – запобігти їхньому перевантаженню. **І дуже прикро, що ця ідея в повній мірі не реалізована у затвердженому стандарті.**

Для забезпечення практичної спрямованості урізноманітнюються організаційні форми навчання, використовуються інтегровані заняття, практична робота, міні-дослідження, екскурсії, навчальні проекти, зокрема екологічні і соціокультурні акції.

Вже перші кроки свідчать, що навчання стало цікавим та успішним. Завдяки інтегрованому та діяльнісному підходам, діти значно краще сприймають інформацію, висвітлюють свою думку, працюють у групах, приймають перші рішення.

На сьогодні за активного сприяння влади, завдяки турботливому та небайдужому ставленню батьківської громади класні кімнати обладнані модульними партами, що дозволяє постійну зміну локацій; відкритими шафами, у відділеннях яких знаходяться індивідуальні контейнери та методичні матеріали, книги, предмети, які діти використовують під час уроків.

Хочеться вірити, що задекларовані принципи Концепції нової української освіти стануть пріоритетними, загальнодержавними, а зміни дадуть змогу досягти бажаного результату.

На шляху до втілення ідеї нової української школи в життя хочеться побажати нам усім творчої наснаги, геніальних інновацій, здібних учнів, колег-однодумців і здоров'я, щоб усе це витримати. А ще нещодавно на сторінках інтернету натрапила на статтю «Забута українська школа Сухом-

линського. Уявне інтерв'ю з легендарним педагогом» і, звичайно, рекомендую прочитати. Там є над чим поміркувати.

Де отримати більше інформації про шкільну реформу?

Реформа «Нова українська школа» має свій офіційний сайт: <http://nus.org.ua/>. Там публікується багато матеріалів для батьків, учнів, вчителів, адміністрації школи.

НУШ присвячено розділ сайту Міністерства освіти і науки: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.

Вам на допомогу — нормативні документи та методичні рекомендації, що дадуть змогу створити Нову українську школу.

1. КОНЦЕПЦІЇ

Концепція Нової української школи

Презентація Нової української школи

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року

План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

Презентація «Про новації у початковій школі»

2. ДЕРЖСТАНДАРТИ

Державний стандарт початкової освіти

Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами

3. ТИПОВІ ПРОГРАМИ

Освітня для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти

Освітня для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа»

4. МОНІТОРИНГ НУШ

Моніторинг НУШ: результати та рекомендації. Перший етап, 2019-2020 рр.

5. НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Про організаційні питання запровадження Концепції Нової української школи у загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня (наказ МОН від 13.07.2017 № 1021)

Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу (наказ МОН від 20.08.2018 № 923)

Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» електронним засобам навчального призначення (електронним підручникам) для початкових класів Нової української школи (наказ МОН від 04.10.2018 № 1078)

Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школи (наказ МОН від 20.08.2018 № 924)

Методичні рекомендації щодо заповнення Класного журналу учнів першого класу Нової української школи (наказ МОН від 07.12.2018 № 1362)

6. НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи (наказ МОН від 23.03.2018 № 283)

Презентація освітнього простору початкових класів Нової української школи

Вимоги до шкільних меблів для Нової української школи

Рекомендації щодо створення нового освітнього простору

7. ПОСІБНИКИ LEGO

методичний посібник «Гра по-новому, навчання по-іншому»

методичний посібник «Шість цеглинок в освітньому просторі школи»

для вчителів

навчально-методичний посібник «Нова українська школа: poradnik для вчителя»

навчально-методичні матеріали «Poradnik для вчителя»

корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу у дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір»

HEALTHY SCHOOLS: заради здорових і радісних школярів Практичне керівництво для навчальних закладів

Дружна до дитини школа

для батьків

брошура про Нову українську школу для батьків першокласників

8. ВІДЕОРОЗ'ЯСНЕННЯ

Обсяг домашніх завдань та оцінювання школярів у початковій школі

Як порозумітися із вчителем дітям та батькам

Як визначають дати канікул

Чи зобов'язані педагоги викладати українською мовою

Чи обов'язково носити шкільну форму

Чи можна використовувати планшети на уроках

Збори коштів

Чи потрібна довідка від лікаря, якщо дитина пропустила кілька днів школи

Чи можуть дитину примусити прибирати в школі

Скільки дітей можуть навчатися в одному класі

Коли у школі можуть ввести навчання у другу зміну

Хто відповідає за безпеку дітей в школі

9. ФІНАНСУВАННЯ

ДЕШБОРД: аналіз ефективності видатків на загальну середню освіту

- 1 Закон України «Про освіту» № 3491-д від 04.04.2016
- 2 Міністерство освіти і науки України - нова українська школа. *mon.gov.ua* (ua).
- 3 Нова стара українська школа. *Наше слово* (pl-PL). 2018-10-09
- 4 Сектор освіта - Нова українська школа. *decentralization.gov.ua*.
- 5 ПРІОРИТЕТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ. *Всеосвіта* (uk-UA).
- 6 Процик Марія. Круглий стіл з елементами тренінгового заняття “Модель формування успішного розвитку особистості учня у сучасному освітньому середовищі”. *naurok.com.ua* (uk-UK).
- 7 Формула Нової української школи — структура НУШ. *Практика управління дошкільним закладом* (uk).
- 8 Нова українська школа - концептуальні засади реформування середньої школи, ст.11
- 9 Ключові компетентності учнів НУШ з 01.09.2018 = 11. *Практика управління дошкільним закладом* (uk).
- 10 Нова українська школа - СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА I - III СТУПЕНІВ № 126 М. КИЄВА. *school126.kiev.sch.in.ua*.
- 11 *zakon.rada.gov.ua* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- 12 Навчальні осередки НУШ | Облаштування | Картинки. *Практика управління дошкільним закладом* (uk).
- 13 Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися (uk).

Марина Крилевець, старший викладач
кафедри методики змісту освіти
Полтавського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
ім. М. В. Остроградського

ПІЛОТНІ ШКОЛИ

НУШ — ЦЕ ШКОЛА МАЙБУТНЬОГО!

«У наших школах не повинно бути нещасливих дітей, душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здатні. Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для перероблення труднощів, бажання вчитися.» Саме ці слова В.О.Сухомлинського були девізом педагогів-першопрохідців, які чотири роки реалізували завдання Всеукраїнського експерименту, були «Агентами змін».

Метою пілотування було розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової освіти.

Для нашої школи все розпочалось із подання заявки на участь у проєкті. Серпень 2017 року - навчання учителів у рамках роботи літньої школи «STARTUP# «Вчителі важливі» неприбуткової громадської спілки «Освіторія» на базі Новопечерської школи міста Києва

2017-2018 навчальний рік: зустріч першокласників; спілкування з батьками; ламання стереотипів; нове освітнє середовище, нові дидактичні матеріали; тематичні тижні; інтегровані уроки; діяльнісне навчання; перші спроби сформувати культуру оцінювання, свідцтво досягнень; формування м'яких навичок (softskills) та твердих вмінь (hardskills) у здобувачів освіти; вироблення правил, рутини; ранкові зустрічі; застосування на уроках нових форм роботи; апробація підручників різних авторів і видавництв; тренінгів ПОІППО імені М. В. Остроградського за участю експертів НУШ; участь у Всеукраїнській науково-методичній конференції «Лідерство і менеджмент змін у шкільній реформі»; участь у проєкті the LEGO Foundation (проєкт «Сприяння освіті») «Гра по-новому – навчання по-іншому в освітньому просторі Нової української школи»; використання ігрових наборів LEGO на уроках; моніторинг роботи пілотних шкіл; проблема з наповнюваністю дітей у класі та невеликими класними кімнатами, велика зайнятість вчителів.

2018-2019 навчальний рік – продовжується співпраця з батьками; замість тематичних тижнів - тематичні місяці; нові Модельні програми; робота учнів у парах, групах; завершення першого циклу навчання; розширення освітнього простору (навчання на створеному на подвір'ї майданчику); набуття предметних компетентностей; продовження використання ігрових наборів LEGO на уроках; написання діагностичних робіт, поповнення портфоліо здобувачів освіти новими роботами; індивідуальні батьківські збори; онлайн-курс для вчителів початкової школи; форум учасників пілотного експерименту НУШ «Агенти змін»; обмін досвідом зі школами області, які беруть участь у експерименті.

2019-2020 навчальний рік – початок другого циклу навчання, проєктна та дослідницька діяльність дітей займає більше місця, ніж ігрова діяльність; оволодіння практикою дистанційного навчання; цікаві практики, творчі завдання; авторський семінар тренерки курсу «Розвиток критичного мислення» Інни Большакової «(Не)інтегроване навчання: обговорюємо проблему»; участь у проєкті фінської підтримки реформи української школи «Навчаємось разом»; навчання за програмою професійного розвитку вчителів «Методика розвитку критичного мислення учнів».

2020-2021 навчальний рік – рік підведення підсумків. Перші випускники початкової НУШ. Які вони? Учні НУШ — впевнені, активні та допитливі. Неозброєним оком видно зміни в поведінці учнів. Випускники початкової школи НУШ — не такі, як усі діти. Вони сміливо дивляться в очі, а не відводять погляд, вони відважні й впевнені, люблять вчитися. Вони маленькі освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій. Вони поведуть Україну вперед у XXI століття.

Якщо згадати, що НУШ базується за принципом: недостатньо дати дітям знання – потрібні вміння, щоб застосовувати знання та навички у реальному житті, а мета НУШ – створити безпечне сучасне комфортне інклю-

живне та мотивуюче для всіх учасників освітнього процесу навчальне середовище, то чи вдалося нам цього досягти? Чи відчували учасники експерименту переваги реформи? Так, в повній мірі! Чи було нам складно? Безумовно! Чи хочемо знову працювати у НУШ? Звичайно.

Можна зробити висновок, що експеримент вдався. Величезний потяг змін не просто зрушив з місця, а пройшов довгий складний шлях. Четвертий рік пілотування доводить, що НУШ – це школа майбутнього!

**Матеріали надано загальноосвітньою школою
I-III ступенів № 3 імені В. О. Нижниченка
Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району**

Фото надано загально-освітньою школою І-ІІІ ступенів № 3 імені В. О. Нижниченка Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району

ШКОЛА, ДО ЯКОЇ ХОЧЕТЬСЯ ХОДИТИ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

Четвертий рік поспіль команда Кременчуцького ліцею №30 «Олімп» імені Н.М.Шевченко у складі директора Шиян О.М., заступника директора з навчально-виховної роботи Зубаревої М.В. та двох учителів – Білецької В.А., Вітко М.А. пілотували проєкт Нової української школи Всеукраїнського експерименту з теми: «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти». У двох експериментальних класах навчалось 54 учні.

Участь у пілотному проєкті розпочала наша команда у 2017 році.

Спочатку ми облаштували освітній простір (обладнання кабінетів сучасними меблями, мобільними партами);

створили 8 начальних осередків у кожному класі: центр відкриттів, центр новин, центр матеріалів, комунікативний центр, центр усамітнення, центр вчителя, тематичний центр;

за рахунок коштів міста у наших кабінетах з'явилися необхідні технічні пристрої: ноутбуки, принтери, проєктори, ламінатори, інтерактивні дошки. Це значно полегшило нашу роботу;

поступово наші класи поповнювалися дидактичними матеріалами: набори паличок Кюізенера, танграми, лупи, мікроскопи, набори для лялькового театру, набори грошових купюр, дитячі настільні ігри;

набори ЛЕГО-систем (для роботи в групах) та ЛЕГО-дупло, килимки ЛЕГО для кожної дитини стимулювали інтерес до навчання;

ми були забезпечені новими сучасними навчальними посібниками;

змінився підхід до навчання. Тепер це інтегроване тематично-проектне навчання. Інтеграція дає можливість уникнути дублювання навчального матеріалу на різних предметах. Вона дає змогу дитині сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно;

навчання за проектом побудоване на засадах «Нової української школи». У центрі роботи стоїть дитина. Один із пріоритетів – навчання, яке приносить дітям задоволення. Дитина у нашому ліцеї відчуває себе вільно;

протягом перших тижнів відбувалось формування колективу – ігри та тренінгові вправи. Прагнули до створення родинного затишку, щоб діти відчули, що вони потрібні вчителю;

створили і відпрацювали разом з дітьми Правила роботи в класі. Наприклад, на початку навчального року вчитель зазвичай повідомляє, що говорити всім одночасно неправильно. Наші ж учні спробували відповідати на запитання одночасно, називати своє ім'я всі разом. Їм не сподобалось – важко почути свого сусіда, обрати найбільш вдалу думку. Тому виникло правило: «Перш ніж говорити – треба просигналізувати про своє бажання вчителю». Діти спробували по-іншому і обрали зручний для себе варіант;

у своїй роботі намагаємось уникати однозначних слів – «Правильно», «Добре», «Не так», «Неправильна відповідь». Натомість щодня залучаємо дітей висловлювати власні відчуття про те, що відбувалось на уроках – діти висловлюються малюнками, вчинками, словами;

дозволяємо дітям помилятися. Лише так вони робитимуть висновки. Прагнемо сформувати в учнів уміння робити висновки з власних помилок. Кожна відповідь дитини – гідна бути вислуханою. Завжди прошу пояснити свою думку або алгоритм підрахунку. Це тривалий шлях – щоб учні всього класу ставились спокійно до «помилки» і сприймали їх як досвід, частину

свого життя. Оплесками підтримуємо дитину, яка проявляє ініціативу, – щоб подолати її страх зробити не так, як очікується;

кожен з вчителів проєкту педагогічно автономний, ця робота стимулює творчий потенціал педагогів. Педагог вільний у доборі методів та прийомів, які допоможуть досягти кінцевої мети;

у нас немає “методички” – створюємо їх самі щодня;

самостійно визначаємо межі роботи та відпочинку. Діти захоплені роботою – це якраз те, чого не вистачає традиційній системі навчання. Тому учні наших класів не мають стандартних уроків по 40 хвилин. Під час планування роботи відразу передбачаємо ігрові, динамічні моменти, щоб учні мали зміну діяльності та рухливі активності;

урізноманітнювати діяльність допомагають нові засоби навчання. Наприклад, ми використовуємо LEGO -конструктор – гарна альтернатива рахунковим паличкам, фішкам для звукового аналізу. «Родзинка» LEGO в тому, що дитина поєднує розумові та практичні дії;

в освітньому процесі широко використовується Е-навчальне середовище. Діти переглядають безліч відео та слухають музичні твори. Ми намагаємось залучити всі органи чуття дитини для всебічного вивчення предмету дослідження. Якось заморожували лід у холодильнику і несли до школи в термосі, бо треба було його показати і дати торкнутись;

освітній простір також розширений. Діти багато часу проводять на шкільному подвір'ї. Прагнемо показати їм життя, що вирує за межами школи.

Основне джерело інформації для учнів – це спілкування з усіма суб'єктами освітнього процесу. Діти багато спілкуються між собою, з вчителем та іншими працівниками школи. Так, наприклад, досліджуючи історію школи, учні брали інтерв'ю у своїх батьків. Це виявилось просто і дуже приємно обом сторонам. Діти знімали на мобільні телефони невеликі відеосюжети. Та потім ми спробували інтерв'ювати працівників школи, і спілкуватись з іншим дорослим виявилось важче. Дехто ніяковів, соро-

мився, але вже в наступній роботі вони стали більш вільно звертатись до працівників.

Проекти учні роблять разом – застосовуємо групову роботу. Діти опановували її поступово – багато працювали в парах, потім вчилися толерантності та дружельності;

щоденно використовували різні способи поділу на групи, щоб максимально залучити дітей до роботи та використати потенціал кожного учня.

Батьки наших учнів – наші помічники. Ми багато спілкуємось, але намагаємось уникати звичних «зборів». Завжди прагнемо особистої розмови. Ще до початку роботи у пілотному проєкті ми познайомили батьків з особливостями, перевагами й принципами роботи за ним. Батьки дали письмову згоду на участь дитини в експерименті. Батьки підтверджують, що діти з задоволенням йдуть до школи. Кожен вечір дитина має, що розказати батькам цікавого. На запитання «що ви робили в школі?» діти захоплено розповідають про свої справи.

Наші діти добре рахують, вільно і зв'язано висловлюють свою думку, готові її відстоювати та аргументувати;

немає покарання – оцінкою чи червоною ручкою. Дітей не лякають помилки. Помилки - це досвід, який вчить їх ставати кращими, працювати над собою;

запроваджено свідоцтво досягнень учня, що містить не лише цифри (оцінки), а й близько 50 параметрів, наприклад, як дитина вміє задавати питання чи вирішувати конфлікти. Це – вичерпна характеристика того, як людина зростає, а не просто дані для порівняння її з іншими.

У 3-4 класах значна увага приділялася дослідницькій діяльності учнів, де діти самостійно шукають відповіді на запитання, осмислюють вивчене;

постійно відчували підтримку колег і робочої групи нашого проєкту. Ми разом обговорювали нашу роботу, робили висновки й вносили необхідні корективи;

наші діти із задоволенням йдуть щоранку до школи, легко комунікують один з одним та дорослими, що їх оточують у школі. Водночас сформованість навчальних навичок абсолютно не відстає від «загальноприйнятого»;

діти вчаться бачити “незвичне” у звичних речах;

кожен клас у пілоті – це єдиний організм, міцна спільнота, яка вміє та охоче працює разом;

учні краще спілкуються між собою, у них не згасає мотивація до навчання;

щодня навчання розпочиналося із ранкової зустрічі, де учні ділилися своїми враженнями, настроєм, щоденними новинами. Це дуже важливий елемент, спрямований на розвиток співпраці, емоційного інтелекту і вміння працювати в команді;

вітання, цікаве подання матеріалу, групова робота, ігри та завдання розвивального характеру, диференційований підхід до кожного учня, сприяли розвитку навичок спілкування, логічного мислення молодших школярів, їхньої творчої уяви, самостійності;

**Матеріали надано Кременчуцьким
ліцеєм № 30 «Олімп» імені Н.М. Шевченко
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району
Полтавської області**

Математика з другом

Time - game "1,2,3"

Моделювання роботи у парах

Фото надано Кременчуцьким ліцеєм № 30 «Олімп» імені Н.М. Шевченко Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ЧАСТИНА НОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Відповідно до наказу МОН України від 13.07.2017 року № 1028 «Про проведення всеукраїнського експерименту на базі загальноосвітніх навчальних закладів» освітній процес у 4-Б та 4-В класах Решетилівської філії I ступеня Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І.Л. Олійника Решетилівської міської ради» здійснювався в рамках дослідницько-експериментальної роботи всеукраїнського рівня з теми «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти».

Участь в експерименті по пілотуванню Нової української школи відбувалася згідно Програми експерименту. Кожен з етапів ми переживали з інтересом, відповідально, злагоджено та у співпраці з обласними координаторами, тренерами, командою розробників програми та методичних матеріалів, авторами підручників та видавництв, командами інших пілотних шкіл, розуміючи та усвідомлюючи:

цілі та завдання кожного етапу експерименту (організаційно-підготовчий (2017) та формувальний (2017-2021);

цілі та завдання кожного етапу освітнього процесу НУШ (адаптаційно-ігрового (в 1-2 класах) та основного(в 3-4 класах).

За роки впровадження експерименту відбулося професійне зростання вчителів, якому сприяло їх системне навчання, участь у семінарах, тренінгах, вебінарах, конференціях та можливість отримати фахове консультування обласних координаторів проєкту з будь-якого питання, яке стосувалося організації освітнього процесу в пілотних класах протягом 4-х років експерименту, яке сміливо можна назвати **професійним наставництвом.**

Саме наставництво (не контроль) в умовах реформування освіти та експерименту наша команда розцінює як вид професійної підтримки, готовність осмислити власну практику викладання та самостійно спрямувати зусилля до її покращення. Тому в закладі шкільна команда по пілотуванню особливого значення надавали стратегіям, які допомагали вчителям приймати рішення щодо власної практики викладання у пілотних класах. Протягом 2017-2021 рр. це були дружні «наставницькі» бесіди заступника з НВР з учителями, бесіди з використанням запитань відкритого типу, навчальні вправи, які пропонувалися під час проведення педагогічних рад, методичних нарад.

У своїй роботі ми керувалися принципами якісного викладання та використовували різні педагогічні прийоми: безпосередньо навчання; уроки, що базувалися на пошуку та дослідженні, інтегроване та інтерактивне навчання. Наша співпраця базувалася на основі постійного діалогу й рефлексії, яка мала тематичне спрямування та відповідала запитам учителів пілотних класів та етапам упровадження нового Державного стандарту.

Хочеться зазначити, що наш стиль спілкування (у розрізі наставництва) був співпрацюючим. Ми активно працювали разом над проблемами і знаходили шляхи їх вирішення. Співпрацюючий стиль є хорошим прикладом партнерства, в якому кожен учасник відчуває відповідальність за успішне вирішення проблеми. У ході експерименту ми будували взаємодію на основі чотирьох компонентів, а саме: планування, моніторингу, аналізу і застосування.

На етапі планування роботи над кожною з місячних тем, які передбачала програма для пілотних класів, учителі визначали поведінкові та навчальні цілі для учнів, визначали показники успіху, обговорювали підходи, стратегії, рішення, процес самооцінювання учнів. Моніторинговий етап допомагав педагогам оцінити успішність роботи по кожній темі, осмислити ефективність використаних підходів, стратегій, методик, вести спостере-

ження за поведінкою учнів. На етапі аналізу порівнювали, аналізували, робили висновки і визначали причинно-наслідкові зв'язки між тим, що виявилося ефективним і неефективним, а також пов'язаними з цим обставинами і результатами. Етап застосування дозволяв нам виробляти нові підходи і застосувати кращі технології, методики, практики.

Організовуючи наставницьку підтримку вчителів пілотних класів, які апробовують новий Державний стандарт початкової загальної освіти, як шкільний координатор проводила спостереження та відзначала, що інноваційний освітній процес у пілотних класах відповідає індикаторам, які є складовими Концепції Нової української школи, а саме:

- Побудова освітнього процесу здійснювалась на засадах компетентнісного підходу (формування ключових, предметних компетентностей та наскрізних умінь учнів; застосування активних та інтерактивних видів освітньої діяльності школярів тощо).
- Педагогіка партнерства стала частиною освітнього процесу Нової української школи (спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками; залучення родини до побудови освітньої траєкторії дитини; участь батьків в освітньому процесі Нової української школи, наприклад при плануванні роботи, ранковій зустрічі, проведенні уроків чи позаурочній діяльності).
- Орієнтація на учня (побудова освітнього процесу на основі запитів учня, використання інноваційних методик, організація кооперативного навчання, застосування формувального оцінювання прогресу учня).
- Виховання учнів на цінностях (освітній процес ґрунтується на загальнолюдських цінностях від використання організаційних систем «Щоденні 5», «Щоденні 3», правил класу, рутин, техніки «Коло вибору» до формування культури класу)

- Використання інтегрованого підходу у плануванні освітнього процесу (врахування особливостей інтегрованого курсу «Я досліджую світ», побудова освітнього процесу на основі планування тем).
- Використання діяльнісного підходу в освітньому процесі (організація різного виду досліджень у рамках вивчення тем та занять інтегрованого курсу «Я досліджую світ»).
- Організація освітнього (фізичного) середовища на особистісно орієнтованому підході (наявність осередків, розміщення учнівських парт відповідно до потреб учнів та навчальної діяльності, використання стін класної кімнати та школи, вихід з учнями за межі класної кімнати).

Аналізуючи спостереження за освітнім процесом та відвідані уроки в пілотних класах, чітко простежувалось професійне зростання вчителів, оскільки:

- фахово здійснювали індивідуальний та диференційований підхід;
- уміло організовували самостійну роботу учнів;
- використовували інноваційні технології;
- системно реалізовували принципи особистісно орієнтованого навчання;
- уміли належно розвивати та зберігати працездатність учнів;
- організовували групову роботу на уроці;
- заохочували учнів до пошукової діяльності.

Усвідомлення своєї місії в експерименті, без сумніву, вплинуло на стосунки в команді, які базувалися на довірі та співпраці. Вчителі безконфліктно розподіляли обов'язки, раділи успіхам один одного.

Позитивний вплив від упровадження пілотування НУШ поширювався на всі складові функціонування закладу:

- *учителі пілотних класів (на горизонтальному рівні) обов'язково ділилися знаннями, цікавими методиками та практиками після навчання, своїм досвідом їх застосування. А вчителі закладу ще до упровадження НУШ сприймали та застосовували нові підходи до навчання в своїх класах;*
- *на базі закладу проводилися методичні семінари, педагогічні мости з обміну досвідом як з пілотними школами, так і з закладами області, що сприяло підвищенню професійного розвитку учителів;*
- *підвищилася культура закладу;*
- *пілотування позитивно вплинуло на імідж школи.*

За роки пілотування ми чітко усвідомили, що педагогіка партнерства – це частина нового освітнього середовища, необхідна умова обов'язкових результатів навчання, зокрема формування предметних компетентностей.

Для вчителя – це пошук особистісно орієнтованих та діяльнісних методик, які реалізуються через компетентнісний підхід, що перетворює його з моделі, яка об'єктивно існує для всіх учнів, на суб'єктивне надбання кожного учня, які можна оцінити, як він діє в різних проблемних ситуаціях. Тому учителі в своєму методичному арсеналі мають власні напрацювання та використовують успішні практики: «Ранкове коло», «Метод проектів», «Мікрофон», «Доміно», «Гронування», «Відстрочена відгадка», «Мозковий штурм», «Коло ідей», «Моделювання», «Кубування», «Дерево рішень», «Діаграми Венна», кейс-технології», «Фішбоун», «Щоденні 5», «Щоденні 3», досліджують медіа, застосовують інформаційно-комп'ютерні технології, ефективні та зручні платформи, сервіси та програми для підготовки занять, дистанційного навчання у період карантину. Творчо підходять до вибору та використання в роботі підручників, зошитів, методичних посібників.

Важливим для нас було створення в Новій українській школі рефлексивного середовища. А це роздуми, міркування та самоаналіз власної ді-

яльності. Розпочали працювати над цим ще з 1 класу і практикували на будь-якому етапі уроку. Зараз можемо порівняти та відзначити, що рівень міркування над своєю діяльністю в учнів-випускників пілотних класів став іншим, вищим, активнішим та критичнішим. Але цьому, беззаперечно, сприяла позитивна атмосфера довіри, поваги, розуміння як з боку учителя, так і однокласників. Добре організована робота вчителя у питанні створення рефлексивного середовища в класі, дозволяла учням не боятися робити помилки, сприяла розвитку критичного мислення. А вчителю - це можливість здійснити рефлексію процесу навчання, його результатів та зробити висновки: чи саме його дії були потрібними, ефективними чи навпаки варто щось переосмислити та змінити.

З перших днів навчання у пілотних класах учні розпочали працювати в групах, малих і великих, щоб вчитися приймати спільне рішення на основі індивідуальних думок, сказати від себе, а почути іншого. Це ще одна системна та успішна практика організації освітнього процесу, яка за допомогою прийняття правил та відпрацювання рутин демонструє позитивні результати навчання у порівнянні з класами, які працюють за старим Державним стандартом та групову роботу застосовують ситуативно.

Пілотування – це новий досвід оцінювання компетентностей учнів, його глибоке переосмислення. Всю діяльність організовували так, щоб воно справді було формувальним та мало ознаки постійного якісного зворотного зв'язку, який так потрібен і учням, і їх батькам. Намагаємось, щоб він виконував функцію визнання та наставництва. Учитель-порадник, учитель-друг, виважено, уважно відстежує всі деталі зробленого та толерантно відзначає всі зусилля дитини, яка виконувала певний вид діяльності. Всі дії узгоджували з розумінням того, що розумна вчительська похвала пов'язана з позитивними очікуваннями. Вона здатна перетворити атмосферу контролю на атмосферу поваги, доброти, взаємодії, надії та віри в успіхи кожної дитини. І тоді «Свідоцтво досягнень» - це розумний путівник для дитини на шляху до пізнання істини, до успіху.

Участь у моніторинговому дослідженні якості знань учнів пілотних класів була важливим підсумковим етапом, сприяла логічному завершенню участі в експерименті, своєрідній перевірці своєї роботи.

Висновки, які можна зробити за результатами I етапу дослідницько-експериментальної роботи всеукраїнського рівня з теми «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти»:

- *Протягом експерименту в учнів не знижувалася мотивація до навчання. (91% учнів пілотних класів піднесено, із задоволенням ідуть до школи. 95% батьків задоволені організацією освітнього процесу в пілотних класах)*
- *Покращився розвиток співпраці, емоційного інтелекту та вміння працювати в команді.*
- *Легко працюють у команді без участі вчителя.*
- *Уміють спостерігати, порівнювати, аналізувати.*
- *Краще висловлюють думку через усне мовлення.*
- *Удосконалилися форми зворотного зв'язку на різних рівнях: учень-учитель, учитель-батьки, учень-учень.*
- *Формувальне оцінювання здійснювалося паралельно із викладанням. (Грунтувалося на цілях та критеріях, які чітко доводяться до учнів.*
- *Оцінювався поступ у навчанні пропорційно з попередніми досягненнями.)*
- *Достатньо добре налагоджена співпраця з батьками (залучаються до процесу прийняття рішень щодо організації навчання, зростання довіри у батьків до нових підходів до навчання дітей)*
- *Організоване освітнє середовище сприяє якісному навчанню.*
- *Команда задоволена участю в експерименті.*

- Варто зазначити кілька моментів, які вносили певні труднощі у пілотування:
- Забезпечення дидактичними матеріалами відбулося лише на 4 році пілотування.
- На 2 році пілотування навчальні посібники надходили із запізненням, тому вчителі витрачали багато часу на друкування матеріалів та завдань до уроків.
- Велика наповнюваність учнів у класах і, як наслідок, недостатньо місця, щоб повноцінно діяли навчальні осередки.

Переконані, що успішна участь у всеукраїнському експерименті досягнута завдяки партнерській взаємодії усіх учасників освітнього процесу, залучення батьків до навчально-виховних заходів, конструктивної взаємодії учителів-експериментаторів між собою, з координаторами проєкту на усіх рівнях.

Очікуємо результати моніторингу якості знань учнів пілотних класів, обговоримо їх та проаналізуємо свої сильні та слабкі сторони.

Кожен, хто був дотичний до всеукраїнського проєкту, погодиться, що кожен крок, кожен рік пілотування – це був творчий пошук, спроба зробити освіту якісною та важливою.

Матеріали надано Решетилівською філією
I ступеня Опорного закладу
«Решетилівський ліцей імені І.Л. Олійника
Решетилівської міської ради»

Фото надано Решетилівською філією
І ступеня Опорного закладу
«Решетилівський ліцей імені І.Л. Олійника
Решетилівської міської ради»

НУШ ФОРМУЄ ВІЛЬНУ ОСОБИСТІСТЬ

Колектив **Полтавського ЗЗСО І-ІІІ ступенів №37** - відомий навчальний заклад в області. Славиться він досягненнями своїх учнів і педагогів, не зупиняється у своїх новаторських пошуках, намагається працювати відповідно до вимог сьогодення як у плані матеріально-технічного оснащення освітнього процесу, так і в руслі впровадження Державних стандартів освіти.

Пілотне впровадження нового Державного стандарту загальної початкової освіти – важливий етап реформування загальної середньої освіти.

Якою вона буде – Нова українська школа? Що чекає на найменших школярів та їх батьків? Чому потрібні зміни? Ці питання хвилюють кожного учасника освітнього процесу, а батьків майбутніх першокласників особливо, адже у 2018 році їхні діти стануть учнями Нової української школи. Змін вимагає саме життя. Сучасні діти не такі, як були колись, адже юне покоління має доступ до необмеженої інформації. Це формує особистість, яка рано починає розуміти, що їй потрібно у житті. Тому необхідне докорінне реформування освіти, яка починається з молодшої школи.

Наша школа – активна учасниця пілотного проекту, одна з чотирьох шкіл Полтавської області у 2017-2018 н.р., яка взялася за експеримент у початковій школі. Участь у пілотному впровадженні проекту нового державного стандарту початкової освіти беруть **2 класи: 1-А клас – учитель Шихалкіна Олена Миколаївна, 1-Б клас – учитель Шелег Олена Іванівна**, де головним завданням і напрямком роботи педагогічного, учнівського й батьківського колективів є впровадження нового Державного стандарту загальної початкової освіти. Перш ніж нові підходи будуть впроваджені в масштабах країни, їх ретельно відпрацьовують у двох класах нашої школи. Учителям і дітям дуже цікаво навчатися, бо навчання відбувається через залучення дітей до активних самостійних дій, а пізнавальний процес орга-

нізовано таким чином, щоб приносити радість дітям. У ході роботи стало зрозуміло, що неможливо досягти успіху без тісної взаємодії між учнями, вчителями, керівниками школи, батьками і міською владою. Адже майбутнє наших дітей залежить від якості нашого партнерства. Завдяки коштам з міського бюджету відремонтовано класні кімнати, де залюбки навчаються учні двох пілотних класів. Для них придбано мультимедійну дошку, нові удосконалені парти. За кошти батьків осучаснено меблі, шафи для ігрових зон дітей. У школі створено атмосферу довіри і взаємоповаги.

За словами міністра освіти і науки, «компетентнісний підхід до навчання має витіснити зі школи орієнтацію на зубріння», тобто сучасна школа повинна навчати розв'язувати конкретні сучасні задачі і формувати життєві компетенції школяра. Таке навчання передбачає не тільки інший зміст, а й нові підходи та форми, сучасне обладнання. У цьому переконалися учителі нашого закладу. Початок навчання з ранковими зустрічами у школі змінює весь спосіб життя дитини, на яку й спрямовані зміни. Роль учителя змінилася теж, бо крім передачі знань вчитель формує маленьку спільноту, розвиває у дітей ключові навички для успішного життя. Для вчителів, які навчають дітей з 1 вересня 2017 року, передбачене підвищення кваліфікації: тренінги різного рівня, майстер-класи, дистанційне навчання в режимі он-лайн, міжнародні семінари тощо.

Так, з 4 по 7 липня 2017 року на базі Полтавського інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського проходив тренінг для вчителів пілотних класів з питань впровадження нового проекту Державного стандарту початкової загальної освіти. У рамках реалізації Концепції Нової української школи в ньому взяли участь учителі пілотних класів ЗОШ I-III ступенів № 37 **Шихалкіна Олена Миколаївна, Шелег Олена Іванівна**, заступники директора з НВР **Библів Ніна Іванівна, Артюшенко Валентина Олексіївна** та методист міського методичного кабінету **Бондаренко Ніна Миколаївна**. Тренінг проходив з метою ознайомлення його учасників з про-

ектом нового Державного стандарту початкової загальної освіти та модельною освітньою програмою. У ньому брали участь представники 4 пілотних шкіл Полтавської області, які є учасниками пілотування проекту Нової української школи. Педагоги виробили правила роботи у творчих групах, розвинули навички планування в умовах інтегрованого підходу та оцінювання освітніх досягнень учнів, познайомилися з особливостями організації освітнього середовища, орієнтованого на дитину та її потреби. Питання професійної компетентності вчителів початкових класів у процесі пілотування проекту Нової української школи, поглиблене розуміння тематичного та діяльнісного підходу в інтеграційному процесі, організаційно-методична структура планування на місяць та тиждень, значення рефлексії у професійному розвитку педагогів розглядалися разом з педагогами НВК «Новопечерська школа»: заступником директора з НВР М. Пристінською та методистом НВК І. Большаковою, які не перший рік працюють за новими підходами у викладанні предметів початкової школи. Тренінг проводили Крилевець Марина Петрівна, методист відділу дошкільної, початкової та спеціальної освіти ПОІППО, Водолазська Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри менеджменту освіти ПОІППО.

Усі учасники тренінгу під час круглого столу представляли і обговорювали реалізацію дослідно-експериментальної роботи за темою «Реалізація інтегрованого підходу в початковій освіті у контексті Концепції Нової української школи» з подальшим обговоренням актуальних питань щодо організації навчального середовища в пілотних класах Полтавської області.

24 жовтня 2017 р. у місті Києві відбувся міжнародний семінар **«Нова українська школа – нові підходи до навчання і викладання»**, учасниками якого були представники 100 пілотних шкіл України, Міністерство освіти і науки, авторські групи, які розробляли проект Державного стандарту початкової загальної освіти. Семінар відкрили Лілія Гриневич – Міністр освіти і науки України, Герміне Поппеллер - посол Австрії, Гудрун Пайнсі –

уповноважена з питань освіти Австрії. Про перші успіхи та проблеми запровадження проекту Державного стандарту початкової загальної освіти говорили Павло Хобзей – заступник Міністра освіти і науки України та інші учасники семінару. Питання стану реалізації проекту Державного стандарту початкової загальної освіти та презентації від об'єднаних груп обговорювалися протягом дня у творчих групах керівниками, заступниками керівників, вчителями, тренерами. Велика увага приділялася організації інтегрованого навчання та менеджменту класу в умовах кооперативного навчання. У Міжнародному семінарі брали участь директор школи **Пасюра Ірина Іллівна**, заступник директора **Библів Ніна Іванівна**, учителі пілотних класів **Шихалкіна Олена Миколаївна**, **Шелег Олена Іванівна**, які практично втілюють нові підходи до навчання і викладання.

15 листопада 2017 року в рамках роботи навчально-методичної лабораторії «Інноваційних освітніх рішень» учителі пілотних класів **Шихалкіна Олена Миколаївна**, **Шелег Олена Іванівна**, заступник директора з НВР **Библів Ніна Іванівна**, викладачі кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання на чолі з завідувачем кафедри, доктором педагогічних наук, професором Федій Ольгою Андріївною взяли участь в роботі семінару-тренінгу «Реалізація Концепції Нової української школи та пілотування Державного стандарту початкової освіти», що проходив на базі Полтавського інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського. Тренінг проходив з метою удосконалення професійної компетентності вчителів початкових класів у процесі пілотування проекту Нової української школи, підвищення науково-теоретичного й загальнокультурного рівня, професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, формування готовності до самоосвіти. Семінар проводили регіональні тренери - Крилевець Марина Петрівна, методист відділу дошкільної, початкової та спеціальної освіти ПОІППО, Водолазська Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри менеджменту освіти ПОІППО.

Представники шкіл-учасниць (м. Полтава, м. Горішні Плавні, м.Кременчук, смт.Решетилівка) пілотного впровадження під час роботи ділилися досвідом, представляли експрес-портрети навчального закладу в пілотному проекті, результати роботи за новими модельними програмами в умовах Нової української школи з подальшим обговоренням актуальних питань щодо організації навчального середовища в пілотних класах.

22 грудня 2017 року учителі пілотних класів **Шихалкіна Олена Миколаївна, Шелег Олена Іванівна**, заступник директора з НВР **Библів Ніна Іванівна** відвідали уроки у двох пілотних класах своїх однодумців у Горішньоплавській школі. Такі зустрічі розширюють кордони спілкування, дають впевненість у завтрашньому дні, надихають до творчої праці, мотивують педагогів на подальшу роботу, на саморозвиток, сприяють реалізації нових підходів до навчання дітей у початковій школі.

17 січня на базі школи відбулася **перша міська афілійована /не/конференція міні-EdCamp Poltava-2018 «Нові формати освіти: навчаємо ефективно і з радістю»**, на якій в новому дискусійному форматі для учителів у 7 локаціях та актовій залі були організовані різні майстер-класи, арт-лінійки, презентації акцій, анонси учительських сесій, робота з експертами, благодійна акція тощо. EdCamp проводився для навчання одне одного, графік і окремі теми для спілкування планувалися спільно з усіма, освітяни збиралися разом, щоб обговорити питання, які їх турбують найбільше.

18 січня 2018 року на нараді директорів учителі пілотних класів разом з методистом ММК Бондаренко Н.М. ділилися досвідом роботи у НУШ, проводили майстер-клас ранкових зустрічей, ознайомили з новим освітнім середовищем класів.

Нова школа вимагає нового освітнього середовища, щоб кожна дитина почувалася в класі затишно і безпечно, а все, що її оточує, було цікавим і доступним, комфортним і сучасним. З огляду на це у цьому навчальному

році були виділені додаткові кошти та проведено закупівлю необхідного обладнання для двох пілотних класів нашої школи.

Переобладнання і створення потрібного середовища – це навчання в різних центрах: математичному, мовному, літературному, оздоровчому, природничому, мистецькому та ін.. У них діти навчаються працювати самостійно, виконувати різнорівневі завдання за інструкціями, проводити досліді, робити презентації, користуватися роздатковим матеріалом тощо. Зміна і створення потрібного навчального середовища - необхідна умова радісного і успішного перебування дитини у школі, бо самостійне вирішення будь-якого завдання приносить школяреві велике задоволення, яке є джерелом натхнення для бажання дитини навчатися далі.

На шляху до Нової української школи повсякденне навчання стає цікавим та успішним. Для цього використовується інтегроване, тематичне та кооперативне навчання. Результатом такої діяльності є творчі роботи учнів, які постійно вивішуються в класі на стінах, дошках або представлені у папках-теках, що створюються учнями в процесі спільної діяльності.

На практичні вправи й життєві компетенції орієнтовані підручники та зошити. Ми опробовували зошити-підручники чотирьох видавництв.

1. В-во Оріон «Буквар» (2 частини, ав. К. Поноварьова)
2. В-во Генеза « Я пізнаю світ» (8 частин, ав. Г. Гільберг, С. Бойко,)
- 3.В-во Літера «Математика» (2 частини, ав. С. Логачевська, Т. Логачевська) , «Навчання грамоти. Я досліджую світ» (О. Іщенко, С Логачевська, О. Ващенко, Л. Романенко)
4. В-во Ранок « Математика» (ав. С. Скворцова, О. Онопрієнко)
«Я досліджую світ» (ав. Н. Бібік, І. Большакова, М. Пристінська)
«Навчання грамоти» (ав. І. Большакова, М. Пристінська).

На нашу думку, найвдалішими і доступними для дітей є зошити-підручники в-ва «Ранок».

На розвиток особистості стає дидактичний матеріал, сучасне навчальне обладнання, інтерактивна дошка, математичні планшети, мікроскопи, різні набори та ін.. Усе це дає змогу вчителям використовувати сучасні інформаційні й ігрові технології, а дітям спостерігати й досліджувати, тобто розвиватися. Невипадково в навчальному розкладі, окрім традиційних, з'являється новий предмет «Я досліджую світ». Навчатися в такій атмосфері дітям подобається.

Пілотне впровадження нового Державного стандарту загальної початкової освіти – важливий етап реформування загальної середньої освіти.

Якою вона буде – Нова українська школа? Що чекає на найменших школярів та їх батьків? Чому потрібні зміни? Ці питання хвилюють кожного учасника освітнього процесу, а батьків майбутніх першокласників особливо. Змін вимагає саме життя. Сучасні діти не такі, як були колись, адже юне покоління має доступ до необмеженої інформації. Це формує особистість, яка рано починає розуміти, що їй потрібно у житті. Тому необхідне докорінне реформування освіти, яка починається з молодшої школи.

В НУШ надається дітям можливість здійснювати вибір і вчитель дбає про те, щоб цей вибір міг бути реалізований і шанувався іншими. взаємодіючи з дітьми, вчитель враховує сильні сторони і потреби кожної дитини в емоційній, соціальній, фізичній і когнітивній сферах. Нова взаємодія вчителя з дітьми сприяє розвитку у них ініціативності, автономності, самодостатності та лідерства. Педагог пропагує демократичні цінності, спонукаючи кожну дитину висловлювати свою думку прийнятним чином і брати участь у процесі прийняття рішень.

Наша школа – учасниця пілотного проекту, одна з чотирьох шкіл Полтавської області, яка у 2020-2021 р., продовжувала, поширювала і закінчила експеримент у початковій школі. Тому, маючи чотирирічний досвід і аналізуючи результативність, сьогодні ми можемо говорити про успіхи і недоліки НУШ в цілому.

Участь у пілотному впровадженні проекту нового державного стандарту початкової освіти брали **2 класи: 4-А клас – учитель Шихалкіна Олена Миколаївна, 4-Б клас – учитель Шелег Олена Іванівна**. Їх головним завданням було впровадження нового Державного стандарту загальної початкової освіти. Перш ніж нові підходи будуть введені в масштабах країни, їх ретельно відпрацьовували вчителі у двох класах нашої школи. У рамках пілоту наші вчителі постійно вчилися самі, що дало їм можливість стати тренерами НУШ. Свої нові набуті знання та сучасні навички, підходи вони передавали вчителям Полтави та Полтавської області.

Кожен вчитель має свій власний почерк, професійне обличчя та здобутки.

О.М. Шихалкіна спеціалізується на впровадженні системи розвитку особистості С. Кові «Лідер у мені». У форматі нової концепції НУШ важливим є формування нової вільної особистості та навичок проактивності. Вчитель передає свій досвід колегам міста та області.

О.І. Шелег впроваджує досвід Фінської інтерактивної педагогіки у проєкті «Фінська підтримка реформи української школи». За період пілотування пройшла сертифікацію педагогічних працівників у 2019 році і на сьогодні є експертом для проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти Полтавської області.

12 січня 2021 року учителі пілотних класів та заступник директора Ніна Библів брали участь у **Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Результативна початкова школа»**.

Нова школа вимагає нового освітнього середовища, щоб кожна дитина почувалася в класі затишно і безпечно, а все, що її оточує, було цікавим і доступним, комфортним і сучасним.

У нашій школі створено потрібне сучасне середовище – це навчання в різних центрах: математичному, мовно-літературному, оздоровчому, при-

родничому, мистецькому та ін.. У них діти навчаються працювати самостійно, виконувати різнорівневі завдання за інструкціями, проводити досліді, робити презентації, користуватися роздатковим матеріалом тощо. Зміна і створення потрібного навчального середовища - необхідна умова радісного і успішного перебування дитини у школі, бо самостійне вирішення будь-якого завдання приносить школяреві велике задоволення, яке є джерелом натхнення для бажання дитини навчатися далі.

Так, у школах України зміна освітнього середовища відбулася. Воно стало сучасним, цікавим, але чи стало воно безпечним і затишним. Нові вільні діти потребують широкого вільного територіального простору, якого, нажаль, бракує у старих приміщеннях шкіл. Класні кімнати замалі для 30 учнів. А точніше кількість дітей зavelика. Для комфортного і безпечного почування себе, учнів у класах повинно бути менше (21-24). Хотілося б, щоб питання із приміщеннями було вирішено на державному рівні, тоді закон про наповнюваність класів до 25 учнів не залишиться лише на папері.

Особливо вдалим і комфортним це середовище є для дітей з особливими освітніми потребами. Переваги інклюзивного навчання ми відчули у роботі із слабозорою дитиною. Учитель адаптує навчальне середовище, форми і методи роботи таким чином, щоб дитина з освітніми потребами могла брати участь у навчальних видах діяльності. Будучи частиною спільноти-класу дитина не тільки адаптується до життя у суспільстві, будує взаємини з іншими на основі рівноправності, справедливості, поваги і гідності, очікує цього від інших, а й підтримує і, навіть, покращує своє здоров'я. Про що свідчать результати медичного обстеження.

З цього року наша школа стала практичним майданчиком для навчання і збагачення сучасним досвідом методистів, директорів, завучів та вчителів Полтавської області. Отже, були проведені семінари-тренінги, круглі столи, відкриті уроки, різноманітні зустрічі. Їх було багато. Одна з них проходила дистанційно 18 травня 2021 року для колег із Глобинського

району. Участь в онлайн конференції вчителів Глобинської міської ради на тему «Особливості роботи в 4-му класі НУШ» брали Шелег О.І та Шихалкіна О.М. – учасники пілотного проєкту по впровадженню нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

Учителі брали участь у проведенні навчального тренінгу «Вчимося навчати по-новому. Особливості роботи в 1-му класі НУШ» з використанням дистанційних технологій (онлайн) учителів 4 класів 13-14 травня 2021 року.

Налагоджена систематична співпраця вчителів новаторів із студентами ПНПУ ім. В.Г. Короленка. Відкриті уроки і спілкування з дітьми та спостереження за ними у вільній обстановці демонструє колегам, що послідовне використання рутинних дій і занять розвиває саморегуляцію і самостійність у дітей. Застосування різноманітних доступних навчальних матеріалів спонукають дітей досліджувати і стимулюють їх розвиток.

За спільною **угодою про співпрацю між школою і Полтавським педагогічним університетом ім. В.Г.Короленка** протягом чотирьох років проводилося багато спільних заходів.

Так, учителі взяли участь у Міжрегіональному онлайн-форумі стейкхолдерів «Проектування освітніх програм підготовки майбутніх учителів початкових класів»

26 квітня 2021 р. відбувся міжрегіональний онлайн-форум стейкхолдерів «Проектування освітніх програм підготовки майбутніх учителів початкових класів (1, 2, 3 рівнів вищої освіти)». Ініціатором зустрічі виступила кафедра початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (завідувачка – професорка, докторка педагогічних наук Ольга Федій).

Із вітальним словом до учасників форуму звернулася очільниця психолого-педагогічного факультету професорка Наталія Сулаєва. Вона по-

бажала гарантам освітніх програм спеціальності 013 Початкова освіта плідної роботи в розробці навчальних планів та проєктуванні освітніх програм, а також у налагодженні продуктивної комунікації в межах співпраці ЗВО України.

До обговорення проблеми підготовки сучасного вчителя НУШ долучилися гаранті освітніх програм та завідувачі профільних кафедр Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Завідувачка кафедри педагогіки і методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Лілія Стахів відзначила важливість формування у майбутніх фахівців інформаційно-цифрової компетентності в контексті дистанційної освіти, висловила пропозицію посилити освітню складову інклюзивної освіти в плані підготовки асистента вчителя в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Пропозиції щодо реалізації державного стандарту підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта окреслили вчителі, завучі та директори ЗЗСО Полтавського та Чернігівського регіонів, які зазначили, що визначальними у діяльності вчителя початкової школи є поєднання любові до дітей та до педагогічної праці, готовність до опанування нових методик та програм НУШ, до нагальних проблем організації та проходження бакалаврами практики у закладах освіти.

У резолюції форуму учасники зібрання підвели підсумки та окреслили перспективи подальшої роботи у підготовці проєктів освітніх програм за спеціальністю 013 Початкова освіта, домовилися про укладання подальших договорів про співпрацю.

За запрошенням Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 27-29 квітня заступники директора з НВР Ніна Библів та Валентина Артюшенко брали участь у першому **Міжнародному**

кросмистецькому конгресі «Полікультурна багатовимірність – шлях до діалогу та розвитку».

23 квітня 2021 р. кафедра філологічних дисциплін і методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка вже вдруге провела **Міжнародний кросмистецький конгрес «Полікультурна багатовимірність – шлях до діалогу та розвитку».** Захід відбувся в онлайн-режимі на платформі Zoom й об'єднав понад 68 учасників з різних куточків України та зарубіжжя.

Відкрила поважне зібрання завідувачка кафедри доцент Ніна Степаненко, представивши співорганізаторів наукового форуму – Owen/Cox Dance Group (Сполученні Штати Америки), Барановицький державний університет (Білорусь), КР (Копенгаген, Данія), Олдермурська початкова школа міста Ковентрі (Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії), окресливши магістральні змістові напрямки його роботи – поліпшення якості освіти й підготовки вчителя в сьогоденні, особливості організації освітнього середовища, інтеграція мистецтва в освіту, слово в культурному просторі тощо й наголосивши на цінності діалогу в багатовимірному й багатопроблемному світі початку третього тисячоліття.

Учасників конгресу привітали виконуючий обов'язки ректора, проректор з наукової роботи ПНПУ імені В. Г. Короленка професор Сергій Шевчук, декан психолого-педагогічного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка професор Наталія Сулаєва, побажали їм цікавої, плідної співпраці, нових творчих ідей і вагомих рішень, відзначили активну участь колишніх вихованців університету в організації подібних акцій та підкреслили її цінність.

Велику увагу викликали виголошені на пленарному засіданні доповіді Оксани Варв'яно-Issom, вчительки Олдермурської початкової школи м. Ковентрі; Тетяни П'ятакової, старшого викладача Барановицького державного університету; Оксани Сулими, головного спеціаліста відділу реформ та міжнародної співпраці Ірпінської міської ради; викладачів Полтавського

педагогічного університету доцентів Михайла Рахна й Руслани Шрамко, Юлії Мохіревої, асистентки Наталії Кабаченко, молодого педагога й студентки психолого-педагогічного факультету **Тетяни Титар, учителя англійської мови ЗЗСО № 37**, яка розповідала про методику викладання іноземної мови у пілотних класах.

Доповідачі ділилися власним досвідом праці й апробованими ефективними методиками, демонстрували людиноцентричну позицію творчої педагогічної дії, розповідали про проблеми й переваги дистанційного навчання в роботі з різними віковими групами здобувачів освіти, висвітлювали інноваційні технології онлайн-навчання.

До жвавого обговорення виступів долучилися науковці й педагоги; багато вдячних слів було виголошено нашому університетові за підготовку високопрофесійних спеціалістів, які несуть сучасні знання в школи, оновлюють їхню діяльність, уміють навчати й виховувати учнів. На цьому наголосила **заступник директора з НВР ЗЗСО № 37 Ніна Библів**.

За підсумками роботи форуму прийняли ухвалу, яка зафіксувала значний інтерес освітянської спільноти до кросмистецьких науково-методичних творчих зустрічей; серйозний фаховий рівень і небайдужість діалогу, що відбувся; важливість обміну досвідом і взаємного збагачення на міжнародному рівні; накреслила подальші шляхи співпраці й виробила їхні цілі.

В умовах пандемії було проведено багато спільних заходів на оласному, державному та міжнародному рівнях. Один із них був присвячений управлінню міжнародними проєктами: досвід та перспективи в умовах пандемії.

З нагоди святкування 150-річчя від дня народження видатної письменниці і перекладачки Лесі Українки дистанційно було проведено конкурс на краще читання віршів славетної українки. Його організувала кафедра філологічних дисциплін і методик їх викладання. У ньому взяли активну участь діти нашої школи.

9 листопада 2020 р. у педагогічному університеті відбувся IV Обласний конкурс юних шанувальників українського слова **«Котигорошко»**, який проводила кафедра філологічних дисциплін і методик їх викладання ПНПУ імені В. Г. Короленка. Умови карантину не дозволили учням 3-4 класів шкіл області зібратися на сцені університету, наживо продемонструвати акторські здібності, костюми. Тому учасники конкурсу надіслали відео своїх виступів. Звучали твори Тараса Шевченка, Лесі Українки, Оксани Забужко, Леоніда Глібова, Лесі Василенко, Марії Пономаренко, Олександра Олеса, Грицька Бойка, Вітаса Бараскаса та ін. Члени журі традиційно відзначають величезну підготовчу роботу вчителів та особливо значущу в умовах карантину роботу батьків для створення образу учасника. Це і костюми, і інтер'єри, і загальна атмосфера виступу. Серед переможців конкурсу були і наші діти.

Учителі 4-х класів 26 лютого 2021 року були присутні на навчальному **семінарі (онлайн) з проблеми «Реалізація ідей НУШ з використанням розвивальних технологій»** разом з керівником шкільного методичного об'єднання вчителів початкових класів.

06.04.2021 було проведено **міжрегіональний нетворкінг «Чотири роки – чотири кроки реформи НУШ»** учасників Всеукраїнського експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» Полтавської і Тернопільської областей. До участі у заході було запрошено директора Пасюру І.І., заступника директора Библів Н.І., учителів пілотних класів Шихалкіну О.М. та Шелег О.І.

28 квітня 2021 року брали участь у секції **“Освітні тренди, що руйнують стереотипи”** в рамках Всеукраїнського освітнього форсайту КМЗО ПОІППО, визначали освітні тренди, вчилися бути в тренді! Говорили про гру, фасилітацію, цифрові тренди, цікаві лабораторні дослідження і школу онлайн!

Маленькими кроками до великих перемог. Так навчає **The LEGO Foundation** сьогодні! Було проведено багато вебінарів для педагогів початкової школи Полтавської області, у яких взяли участь біля 330 осіб! Прокачували м'яз креативності, вчилися дієвим практикам діяльнісного підходу!!!

Зростає й відповідальність батьків, які повинні підтримати маленького школяра, бо у центрі нашої уваги завжди дитина. «Тільки разом з батьками, спільними зусиллями вчителі можуть дати дітям велике людське щастя», - писав Василь Сухомлинський. Саме ці слова співзвучні Концепції Нової української школи.

Матеріали надано Полтавською загальноосвітньою
школою I-III ступенів № 37
Полтавської міської ради Полтавської області

Фото надано Полтавською загальноосвітньою школою I-III ступенів № 37 Полтавської міської ради Полтавської області

КРАЩІ ПРАКТИКИ НУШ НА ПОЛТАВЩИНІ

(Збірник матеріалів)

Упорядники: М. П. Крилевець, Т. А. Устименко,
Технічний редактор – Т. В. Шарлай

Редакційно-видавничий відділ ПОІППО ім. М. В. Остроградського
36029, м. Полтава, вул. Соборності, 64 ж, тел. (0532)-56-54-23

Розміщено у репозитарії ПОІППО ім. М. В. Остроградського
<https://ed.poippo.pl.ua/>

